En tänkares tankar

av Lars Wedin

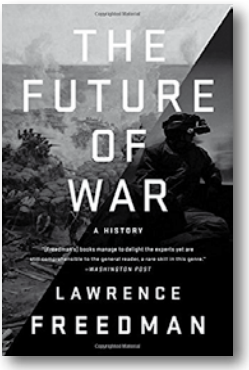

TITEL:
The Future of War. A History
FÖRFATTARE:
Lawrence Freedman
FÖRLAG:
Allen Lane, 2017

SIR LAWRENCE FREEDMAN, kallad ledamot av Kungl Krigsvetenskapsakademien, är en av världens mest kända strategiska och militärhistoriska författare.

The Future of War består av tre delar. Den första handlar om tiden från mitten av 1800-talet till det kalla krigets slut. En tid av enorma teknologiska framsteg men som också dominerades av det stora europeiska inbördeskriget. Del två diskuterar tiden därefter; en tid dominerad av tron på att militära interventioner skulle kunna skapa och hålla fred samt, inte minst, förvandla diktaturer till demokratier. Den tredje delen behandlar framtiden.

Men detta är bara ramen. Boken formar sig till en sorts krigens litteratur- och filmhistoria med tonvikt på berättelser om framtida krig. Läsaren får följa hur författare fångade av sin tids framtidssyn försöker beskriva Det Nya Kriget. Några kom relativt nära sanningen som Ivan Bloch som vid förra sekelskiftet försökte förklara att den tekniska utvecklingen gjort defensiven starkare än offensiven – en synpunkt som givetvis förkastades i en tid då ”alla” hävdade att stridsmoral i en offensiv krigföring skulle avgöra. Men de flesta misslyckades i sina spådomar. I Sverige fick vi NBF[1] – någon som kommer ihåg? – som skulle utgöra grunden för framtidens försvarsmakt och den totala satsningen på en expeditionär förmåga i försvarsbesluten 2004 och 2009.

Efter 1990 har antalet koncept med klatschiga namn som förväntas skapa snabba och billiga segrar bara ökat. De som tvivlar utsätts för spott och spe. Vi minns en svensk ÖB som sa något om att han inte hade några backspeglar för han skulle inte se bakåt. Det är i detta avseende som boken är viktigast. Efter att ha läst den bör även den mest inbitne futurolog inse att det inte blir som man tror. Studier av teknologiutvecklingens möjligheter är givetvis viktiga men de kräver en god portion skepticism. Studier av historien, exempelvis genom att läsa *Future of War*, är en kraftfull profylax mot tvärsäkerhet.

Det finns också exempel på motsatsen; då konsten satte fingret på en öm punkt som ingen då tycktes tänka på. Ett utmärkt exempel är filmen ”War Games” med Matthew Broderick i huvudrollen. Filmen handlar om hur en tonåring lyckas hacka (som vi säger idag) in i NORAD:s[2] datasystem och är nära att skapa ett tredje världskrig. President Reagan, som såg filmen tidigt, frågade oroligt

sin rådgivare om detta var möjligt. Vilket det var.

Bokens styrka, förutom att den givetvis är välskriven, är att den ger en översikt över de olika modekoncept som under en tid präglat den militära debatten. Slutsatsen är tydlig – vi vet inte hur det blir. Delar av de koncept som förs fram av olika tänkare förverkligas faktiskt, även om det inte blir precis som det var tänkt. Andra kommer inte ens så långt – ett tydligt exempel är den med jämna mellanrum framförda tanken på flygets avgörande förmåga. Allt eftersom den tekniska utvecklingen ger oss mer möjligheter vidgas alltså spannet av möjliga krigsscenarier. Planeringen måste omfatta ett allt bredare spektrum; förmåga till anpassning till det oväntade blir bara viktigare. För att citera ur inledningen, ”this book provides a reminder that history is made by people who do not know what is going to happen next”.

Boken har två tydliga svagheter. För det första är den tydligt förankrad i den amerikanska och brittiska diskursen. Detta erkänner författaren i företalet och hänvisar till att detta är vad han kan bäst. Må så vara men det är lite svagt av en världsberömd strategisk författare.

Den andra svagheten, värre enligt recensenten, är att Freedman inte har förstått att havet är människans framtid. Boken är, inte minst med tanke på författarens nationalitet, förvånansvärt terrester i sin framställning. Detta innebär att författaren inte diskuterar sådana frågor som globaliseringens, och därmed världsekonomins, framtid. Inte heller diskuteras det faktum att ekonomin och människans försörjning blir allt mer beroende av havets resurser och möjligheter.

Men trots dessa invändningar, läs *The Future of War*!

Recensenten är kommendör, ledamot av KKrVA och KÖMS samt korresponderande ledamot av Académie de marine. Han är redaktör för *Tidskrift i Sjöväsendet*.

Noter

1. Nätverksbaserat Försvar
2. North American Aerospace Defense Command